

PRESSMEDDELANDE

2014-02-14

Ny rapport:

En miljon svenskar har missbruks- eller beroendeproblem

(rev 2014-02-17)

Under 2013 hade ca en miljon individer i åldern 17-84 år så pass allvarliga problem med antingen alkohol, narkotika, narkotikaklassade läkemedel eller tobak att de var beroende eller hade ett missbruk enligt vedertagna kriterier. Ännu fler påverkas negativt av närståendes bruk. Att närstående dricker för mycket alkohol har negativa konsekvenser för över en miljon vuxna. Det visar en rapport som presenteras idag där närmare 16 000 svenskar har intervjuats om negativa konsekvenser av eget och andras bruk av alkohol, narkotika, läkemedel och tobak.

Enligt undersökningen bedöms 13,2* procent av den svenska befolkningen (2013) ha så pass allvarliga problem med alkohol, narkotika, läkemedel eller tobak att de uppfyller kriterierna för missbruk eller beroende. Det motsvarar ca en miljon personer i åldern 17-84 år. Ser man till enbart beroendeproblematik (t.ex. starkt sug och kontrollförlust) står tobak för högsta andelen (män 10,7%, kvinnor 5,1%) följt av alkohol (män 5,5%, kvinnor 3,0%), narkotika (män 0,8*%, kvinnor 0,4*%) och sist läkemedel (män 0,6%, kvinnor 0,5%). Adderas missbruksproblematik som inkluderar upprepade negativa konsekvenser av bruket blir siffrorna något högre för alkohol, läkemedel och narkotika, men inte så att rangordningen ändras.

** Siffrorna reviderade 2014-02-17*

Konsekvenser för andra

Undersökningen visar att bruket av dessa substanser har stora konsekvenser för närstående men också för helt obekanta.

- En viktig del i den här undersökningen har varit att ta reda på hur omfattande de negativa konsekvenserna för andra än brukaren är. Att exempelvis 15 procent av respondenterna har påverkats negativt av en närståendes drickande och så mycket som närmare 30 procent av de unga kvinnorna i undersökningen uppger att de blivit besvärade eller antastade av en berusad person på offentlig plats visar att användning av alkohol liksom av narkotika, narkotikaklassade läkemedel och tobak inte helt kan betraktas som en privatsak, säger Mats Ramstedt, forskare och chef på STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem).

Konsekvenserna för omgivningen tycks variera mellan substanserna med mest negativa konsekvenser av närståendes alkoholkonsumtion. 15 procent har påverkats negativt av att närstående personer dricker för mycket, 13 procent av dagligrökare, 3 procent av narkotikamissbruk och 2 procent av läkemedelsmissbruk.

- Vi kan se att beroende och missbruk av alkohol, narkotika, läkemedel och tobak orsakar stora problem för både brukare och personer i deras omgivning – närstående och obekanta. Män har i högre grad än kvinnor beroende och missbruksproblematik, undantaget tobaksrökning. När det gäller negativa konsekvenser av andras bruk däremot är det kvinnor som är mest utsatta, säger Mats Ramstedt avslutningsvis.

Om undersökningen

Som ett led i uppföljningen av regeringens samlade ANDT-strategi beslutade regeringen år 2012 att genomföra en fördjupad nationell mätning av bruk, missbruk och beroende av alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) i den vuxna befolkningen. I beslutet ingick även att kartlägga negativa konsekvenser på andra än själva brukarna. Uppdraget ålades forskningsenheten Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem (STAD) vid Karolinska institutet under ledning av docent Mats Ramstedt och projektledare Erica Sundin. Datainsamlingen genomfördes under våren 2013 genom en kombinerad enkät- och webbundersökning riktad till den vuxna befolkningen i åldern 17-84 år och avslutades den 31 maj. Totalt deltog 15 576 personer i undersökningen vilket motsvarade en svarsfrekvens på 59,3 %.

Rapporten **ANDT-bruket och dess negativa konsekvenser i den svenska befolkningen 2013 – en studie med fokus på missbruk och beroende samt problem för andra än brukaren relaterat till alkohol, narkotika, dopning och tobak** kan laddas ned från STADs hemsida: www.stad.org

För ytterligare information kontakta:

Mats Ramstedt: 070-0011219 mats.ramstedt@sll.se

Tabell 1. Andel i befolkningen (17-84 år) med beroende av olika substanser uppdelat på kön och ålder (%).

	Rökning		Snus		Alkohol		Läkemedel		Narkotika	
	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man
<u>Totalt</u>	<u>3,3</u>	<u>2,6</u>	<u>1,8</u>	<u>8,2</u>	<u>3,0</u>	<u>5,5</u>	<u>0,6</u>	<u>0,5</u>	<u>0,4</u>	<u>0,8</u>
17-19	4,6	1,1	0,9	1,8	7,5	4,3	0,0	0,0	1,1*	1,1*
20-29	3,8	2,6	2,7	7,2	7,6	9,6	0,5	0,2	1,2*	3,0*
30-49	2,9	2,0	2,6	12,1	2,3	5,5	0,7	0,7	0,3*	0,6*
60-64	4,7	3,9	1,6	9,0	1,8	5,8	0,7	0,7	0,1*	0,2*
65+	2,0	2,3	0,3	2,9	0,8	1,9	0,4	0,3	0,0*	0,0*

* Siffrorna reviderade 2014-02-17

Tabell 2. Andel i befolkningen (17-84 år) som under de senaste 12 månaderna utsatts för negativa konsekvenser av närståendes rökning, alkoholkonsumtion, användning av narkotikaklassat preparat samt narkotikaklassade läkemedel, totalt samt uppdelat på kön (%).

	Totalt	Kvinna	Man
Har personer i omgivningen som:			
Röker dagligen	42,3	42,8	41,8
Dricker för mycket alkohol	30,3	33,5	27,2
Använder narkotika	10,8	9,3	12,3
Använder narkotikaklassade läkemedel	6,7	7,2	6,1
Påverkats negativt av personer i omgivningens bruk av:			
Rökning	13,2	14,9	11,5
Alkohol	14,6	18,7	10,5
Narkotika	2,8	3,2	2,4
Narkotikaklassade läkemedel	2,0	2,4	1,6